

Elefánttemetés

Annabella, a macskánk három napja alig eszik valamit. Naphosszat apatikusan fekszik a helyén. Este, úgy hat óra felé felkel, és mindig ugyanarra a helyre megy a lóistállónk mögé. Weasley-re vár. Három éven át elkísérte éjszakai útjain, megmutatta neki az udvart, a falut s a maga kandúrvilágát. De Weasley nem jön többé. Néhány nappal ezelőtt, pont ugyanezen a helyen súlyos mérgezéssel találtuk meg. A következő éjszakán elpusztult.

Annabella hetekig járt erre a helyre, ott várakozott, és panaszosan hívta Weasley-t – kezdetben naponta, de aztán ritkábban.

Azok, akik szorosan együtt élnek és dolgoznak állatokkal, ismételten beszámolnak ilyen esetekről. Megtapasztalják, hogy egy kutya vagy macska abbahagyja az evést, visszahúzódik a társas életből, és folyton felkeres egy bizonyos helyet, ahol elveszített emberi vagy állati társát sejtí. Egyes állatok testi betegségbe esnek, mások depresszív vagy agresszív változásokkal reagálnak. Az állatoknak is van lelkük. Tudjuk, hogy az állatmenhelyről elhozott kutyáknak és macskáknak, amelyeknek keserűen meg kellett tapasztalniuk gazdájuk elvesztését, gyakran nagyon nehezükre esik új kapcsolatokat létesíteniük. Nagyon szenvednek az elvesztés félelmétől, vagy az önmagukkal és másokkal szembeni agressziótól, s ebben nemigen különböznek az emberektől.

2001. szeptember 11-e után álmukban sírtak azoknak a New York-i tűzoltóknak a kutyái, akik a World Trade Center romjai alatt keresték a halottakat. Élményeik anynyira traumatizálóak voltak a kutyák számára, s a holtak, illetve a hozzátartozók szenvedése és gyászja miatti fájdalom olyan parancsoló volt, hogy ez a trauma az alvásba is követte őket.

Az állatok nemcsak éhséget és szomjúságot, fájdalmat és félelmet éreznek, hanem sok állatfajt ugyanolyan érzelmi skála jellemez, mint az embert: tudnak örülni, irigységet és féltékenységet éreznek, boldogok, tudnak játszani és megtéveszteni, átélik a védettséget és a veszteséget, és bele tudják élni magukat mások érzéseibe. Régóta beszélnek erről az állatok viselkedésének neves kutatói. Az állatoknak is megvan a limbikus rendszerük, az az agyszerkezet, amely az embernél az érzelmek keletkezéséért felelős. Megtalálható minden emlősállatban, madárban, sőt még egyes hüllőkben is. Minden emlősállatnak van neuroanatómiai szerkezete és neurokémiai pályája: ezek döntőek az érzelmek szempontjából. A ceteknek például ugyanazon agyterületen vannak orsósejtjeik, ill. orsó-idegsejtjeik, mint az embernek. Ezt az agyterületet a társadalmi szerveződéssel, a beleérző képességgel, a mások érzelemeire irányuló intuícióval, valamint a gyors érzelmi reakciókkal hozzák összefüggésbe.

Ezért képesek az állatok is gyászolni. Az elefántok például a következő gyászrituálét hajtják végre: Ha meghal egy családtag, órákon át simogatják ormányukkal a halottat, gyengéden megérintik a lábukkal, vagy megpróbálják felemelni az

agyarukkal. Földet szórnak az élettelen testre, ágakat törnek le, és körberakják velük az elhunyt családtagot. *Cynthia Moss* elefántszakértő beszámolója szerint még arra is kísérletet tesznek, hogy frissen tépett füvet dugjanak halott társuk szájába. Ha aztán mindezen újjáélesztési kísérletek kudarcba fulladnak, akkor jó ideig csendben állnak halott társuk körül, majd lassan továbbvonulnak.

Jane Godall, aki sok-sok éven át figyelte az őserdőben a csimpánzokat, beszámol olyan csimpánzgyerekekről, akik anyjuk halála után olyan magatartásképet mutattak, amely a gyászoló embergyerekek depressziójának klinikai képével ér fel: görnyedt tartás, a test hintáztatása, tompán meredő szemek, érdektelenség a körülöttük lévő folyamatok iránt. A csimpánzgyerekek képesek belehalni a gyászba.

Égészen különleges gyászceremóniát figyelt meg *Marcel Bekoff*, amerikai biológiai professzor: Egy autó elcsapott egy szarkát, s az ott feküdt az út peremén. Négy további szarka állt körülötte. Az egyik odament a tetemhez, gyengéden csipdeste csőrével, majd visszalépett. Egy másik követte példáját. A harmadik fölrepült, néhány fűszállal a csőrében tért vissza, s letette azokat a tetem mellé. Egy másik ugyanezt tette. Aztán néhány másodpercig mind a négy szarka csendben állt, mielőtt egymás után elrepültek volna.

Hogy az állatok miképpen élik meg örömeiket és boldogságukat, félelmeiket, fájdalmukat és gyászukat, nem tudom, mert ember vagyok. De azt sem tudom, hogyan érez az ember, aki elveszített egy számára kedves lényt. Az embernek nem kellene a többi teremtmény fölé emelnie magát, és elvitatnia azoktól az érzelmeiket. „Amíg az emberek azt gondolják, hogy az állatoknak nincsenek érzéseik, addig az állatoknak azt kell érezniük, hogy az emberek nem gondolkodnak” – ez a tétel csak akkor veszti majd el érvényességét, ha az emberek készek lesznek arra, hogy egyenjogú teremtménytársaiként bevonják az állatokat az egyetemes együttérzés körébe. Az állatok érzelmeivel és szenvedőképességével kapcsolatos tudás növekedése véget vehetne a tojóketrecekben, tömegtartásban és laboratóriumokban sínylődő milliárdnyi állat szenvedéseinek.

Bettina Lutze

Forrás: Publik-Forum Extra, 2009/5

